

Wilhelmsbergs ekbackar

Ingelstad ekbackar

Spökstig!
På Ingelstad östra ekbacke finns en spökstig. Kom hit när det mörknat. Ta med ficklampa och följ reflexerna!

HISTORISKT LANDSKAP

Ett besök i ekbackarna är något av en tidsresa, till ett landskap där gammelekar vakat över järnåldersgravar i århundraden. Medan slättens lerjordar omvandlats från ångar och åkermark till vägar och bebyggelse, har tiden nästan stått stilla i ekhagarna.

I omgivningen finns gott om spår från tiden före dagens köpcentrum. Stengrunden från Ingelstad gård ligger på en kulle söder om ekbackarna. Här finns runor ristade i en berghäll.

Under en jordhög i Ingelstad västra ekbacke vilar Carl Niklas Wadström med familj. Han lät bygga Marieborgs herrgård, idag folkhögskola, vid mitten av 1700-talet. Från 1800-talet omtalas ekbackarna som en park av åldriga ekar och här fanns då en hälsokälla.

NORRKÖPING'S EKBACKAR NATURE RESERVE

Among the shopping centres and motorways on the northern outskirts of Norrköping are a couple of large oak groves with commanding giant oaks. The oaks are the abode of a number of rare beetles, and the hollowness of the trees makes them coveted domiciles for nuthatches, pied flycatchers, jackdaws and tawny owls.

The Ingelstad grove is surrounded by roads and buildings, whereas the grove by Wilhelmsberg borders the broad expanses of Kvilingslätten. In the treetops and above the sunny glades, birds and butterflies soar, seemingly unaffected by the frenetic pace of the surrounding city. Step into the lush greenery and experience exceptional nature right next to the city!

I ekbackarna finns gravar från järnåldern.

Gravhögarna strax väster om E4 är särskilt tydliga. Förmodligen fanns det gammelekar i landskapet när gravarna anlades.

Norrköpings ekbackar ligger i Ingelsta, i norra delen av Norrköping. Det går bussar till Ingelsta.

Naturreservatet Norrköpings ekbackar förvaltas av Norrköpings kommun.

Har du synpunkter eller frågor om reservatet? Kontakta kommunekologen, tel. 011-15 00 00.

Se också: www.norrkoping.se/natur

Naturreservat avsätts för att bevara och värda värdefull natur och för att trygga tillgången på mark för friluftsliv. Föreskrifter finns anslagna vid reservaten - var mån om att följa dem. Ingelstad ekbackar ingår i Natura 2000, EU:s nätverk av värdefull natur.

Producerad 2014 av Nardus - Ekologisk konsult på uppdrag av Norrköpings kommun. Text och utformning: Jan Måreby / Nardus Teckningar: Niklas Johansson Miljömärkt trycksak 341 392 Norrköpings Tryckeri AB 2010-03

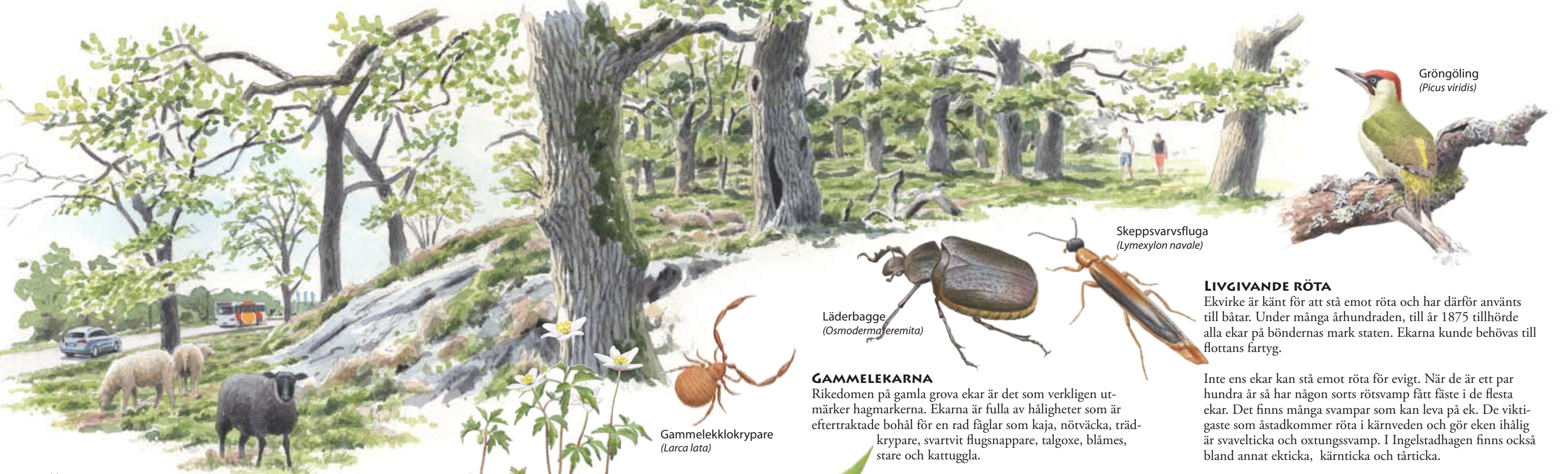
Naturreservat i Östergötlands län

Norrköpings ekbackar

Framsida: Nötväcka (*Sitta europaea*) och läderbagge (*Osmoderma eremita*).

VÄLKOMMEN TILL NORRKÖPINGS EKBACKAR

Bland köpcentrum och motorvägar i Norrköpings norra utkant ligger ett par stora ekhagar med imponerande jätteekar. Ekarna är hemvist för en rad sällsynta skalbaggar och hagarna är därför av högsta naturvärde. I trädkronor och över soliga gläntor flyger fåglar och fjärilar till synes opåverkade av den omgivande stadens tempo. Kliv in i den lummiga grönskan och upplev en enastående natur i direkt anslutning till staden!

DOFT AV VITSIPPA OCH LILJEKONVALJ

Ekhagarna ligger på kullar där berg sticker upp ur lerslätten. Ekarna dominerar helt men här står också många andra lövträd. Delar av hagarna har karaktär av lummig lövskog med inslag av stora hasselbuskar. Andra delar av ekbackarna har gott om öppna gläntor. Under våren blommar vitsippor och liljekonvalj. Det skira gräset lundgröe präglar vegetationen på sommaren. Här finns såväl områden där brännässlor dominerar som partier med en rikare flora, oftast på bergknallarna. Ingelstadhagen omges av vägar och bebyggelse medan hagen vid Wilhelmsberg gränsar till Kvillingeslättnens vidsträckt åkerfält.

Vitsippa
(*Anemone nemorosa*)

Liljekonvalj
(*Convallaria majalis*)

Gammelekklokrypare
(*Larca lata*)

Läderbagge
(*Osmoderma eremita*)

Skeppsvarvsfluga
(*Lymexylon navale*)

Gröngöling
(*Picus viridis*)

GAMMELEKARNA

Rikedomen på gamla grova ekar är det som verkligen utmärker hagmarkerna. Ekarna är fulla av håligheter som är eftertraktade bohål för en rad fåglar som kaja, nötväcka, träd-krypare, svartvit flugsnappare, talgoxe, blåmes, stare och kattuggla.

Hålekarnas mindre och mer dolda invånare gör Norrköpings ekbackar särskilt värdefulla. Här lever många ovanliga insekter som är helt beroende av gamla ihåliga träd. Typiska gameleksarter är skalbaggar, läderbagge, skeppsvarvsfluga och kardinalfärgad rödrock. Klokrypare är små spindeldjur som ser ut som skorpioner. I Ingelstad ekbackar har man hittat både gamelekklokrypare och dvärgklokrypare.

EN STABIL LIVSMILJÖ

Först när ekarna blivit ett par hundra år gamla börjar de bli intressanta som livsmiljö för många av de sällsynta och hotade skalbaggar som är knutna till gamelekar. Många arter lever i stammens håligheter.

När håligheterna väl bildats kan de finnas kvar i flera hundra år. En gammal ek är alltså en stabil och pålitlig livsmiljö. Under 300 år kan kanske 75 generationer av läderbaggar se dagens ljus i en och samma ek. Inte så konstigt att läderbaggar gärna stannar i födelseeken.

LIVGIVANDE RÖTA

Ekvirke är känt för att stå emot röta och har därför använts till båtar. Under många århundraden, till år 1875 tillhörde alla ekar på böndernas mark staten. Ekarna kunde behövas till flottans fartyg.

Inte ens ekar kan stå emot röta för evigt. När de är ett par hundra år så har någon sorts rötsvamp fått fäste i de flesta ekar. Det finns många svampar som kan leva på ek. De viktigaste som åstadkommer röta i kärnveden och gör eken ihålig är svavelticka och oxtungssvamp. I Ingelstadhagen finns också bland annat ekticka, kärnticka och tårticka.

Rötsvamparna banar väg för det rika insektsliv som finns i gamla ihåliga ekar. Många skalbaggar som lever i ruttet trä äter av rötsvamparna snarare än av själva träet.

MULMHOLKAR

I ett naturlandskap med gott om ek har läderbaggen och andra ekskalbaggar inga problem med att hitta lämpliga miljöer. Idag är det annorlunda och gamelekar är få. I Wilhelmsberg försöker kommunen hjälpa hålekarnas skalbaggar genom att bygga ”mulmholkar”. Precis som fågelholkar efterliknar mulmholkar ihåliga träd. Mulmholkarna är dock större och fyllda med rikligt av sågspån av ek, samt löv och kvistar. Genom att låta lite vatten sippra in förmultnar innehållet i holken, precis som i ett gammalt träd.

I hagen vid Wilhelmsberg har man också grävt ner ekstockar i marken för att skapa lämpliga larvmiljöer för ekoxen, Europas största skalbagge. Ekoxen är inte funnen i ekbackarna, men kanske finns den här ändå? Det finns mycket vi inte känner till om insekter och andra småkryp!